

Älvkarleby
kommun

Styrdokument för kommunens arbete med krisberedskap och civilt försvar

Älvkarleby kommun 2024 - 2026

Älvkarleby
kommun

Antagen av: Kommunfullmäktige , 2024-02-21

Senast reviderad: 2023-11-17

ÄKF-nummer:

Handläggare/författare: Maria Attve Storm, Beredskapssamordnare.

Innehåll

1. Inledning.....	1
1.1 Syfte.....	1
1.2 Avgränsning	2
1.3 Uppföljning.....	2
2. Organisation och ansvar.....	2
3. Arbetsprocess	2
3.1 Identifiera risker och sårbarheter.....	2
3.2 Planering	3
3.3 Övning.....	3
4. Övergripande inriktning	3
4.1 Risk- och sårbarhetsanalys	3
4.2 Planering	5
4.3 Geografiskt områdesansvar	6
4.4 Utbildning och övning	7
4.5 Rapportering	8
4.6 Säkerhetsskydd.....	9
5. Uppdrag	9
5.1 Kommunstyrelsen	9
5.2 Uppdrag till nämnder.....	9

1. Inledning

Kommunernas ansvar för krisberedskap och civilt försvar regleras i lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH).

Kommuner ska minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred. Kommuner ska därigenom också uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar.¹

I två överenskommelser mellan Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sveriges kommuner och regioner (SKR) preciseras kommunens uppgifter och den statliga ersättningen enligt LEH:

- Överenskommelse om kommunernas krisberedskap.²
- Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar.³

Kommunens ansvar för säkerhetsskydd regleras i säkerhetsskyddslag (2018:585). MSB och SKR har valt att i överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar tillskjuta medel för säkerhetsskydd och ange uppgifter för kommunens arbete.

1.1 Syfte

Syftet med styrdokumentet för krisberedskap och civilt försvar är att beskriva hur kommunen ska bedriva sitt krisberedskapsarbete under perioden 2024 – 2026 samt arbetet med civilt försvar under perioden 2024-2025.

Enligt överenskommelsen om krisberedskap ska kommunen upprätta ett styrdokument med övergripande mål och inriktning för mandatperioden. Styrdokumentet ska beskriva:

- process för risk- och sårbarhetsanalys,
- ambition avseende geografiskt områdesansvar, och
- planeringsarbete under mandatperioden.

Överenskommelsen om civilt försvar ställer inte krav på antagande av styrdokument. Älvkarleby kommun har valt att inkludera uppgifter enligt överenskommelsen om civilt försvar i styrdokumentet. Detta med anledning av att kommunens uppdrag avseende krisberedskap och civilt försvar regleras i samma lagstiftning samt att det finns samordningsvinster då det civila försvaret ska bygga på krisberedskapen.

¹ 1 kap 1 § Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH).

² Överenskommelse om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. SKR 18/03101, MSB 2018-09779.

³ Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar. SKR 18/01807, MSB 2018-05681.

1.2 Avgränsning

Styrdokumentet är avgränsat till krisberedskap, civilt försvar och vissa delar inom säkerhetsskydd. Övriga delar i Älvkarleby kommuns trygghets- och säkerhetsarbete berörs inte.

Överenskommelsen om civilt försvar följer periodiciteten för Riksdagens försvarsbeslut, 2021–2025, varför planeringen i programmet avseende civilt försvar avgränsas till och med år 2025.

1.3 Uppföljning

Styrdokumentet ska avseende arbetet med civilt försvar och säkerhetsskydd följas upp efter år 2020. Uppföljningen ska ske utifrån uppgifterna i överenskommelsen om civilt försvar.

Styrdokumentet ska avseende arbetet med krisberedskap följas upp efter år 2026. Uppföljningen ska ske utifrån uppgifterna i överenskommelsen om krisberedskap.

Kommunstyrelsen ansvarar för uppföljningen av styrdokumentet.

Uppföljningen redovisas till kommunfullmäktige.

2. Organisation och ansvar

Högsta ansvariga tjänsteman för kommunens arbete med krisberedskap och civilt försvar är kommundirektören.

Kommundirektören är också kommunens högsta beslutsfattande tjänsteman vid pågående samhällsstörningar som klassas som ”allvarlig händelse”.

Respektive nämnd har det yttersta ansvaret för arbetet och hanteringen inom den egna verksamheten.

Krisberedskapsarbetet är organiserat under kommunstyrelsens förvaltning och leds av kommundirektören. Till stöd finns en beredskapssamordnare med uppgift att samordna arbetet med krisberedskap och stödjande förvaltningarna.

3. Arbetsprocess

För att utveckla kommunens förmåga inom krisberedskap och civilt försvar ska arbetet utgå ifrån tre steg:

3.1 Identifiera risker och sårbarheter

Risk- och sårbarhetsanalysen är ett första steg i en kedja som syftar till att reducera risker, minska sårbarheter i samhället och att förbättra förmågan att förebygga, motstå och hantera samhällsstörningar. Den kommunövergripande risk- och sårbarhetsanalysen ska baseras på de risk- och sårbarhetsanalyser som tas fram av förvaltningarna, erfarenheter från samhällsstörningar och övningar samt informationsutbyte med aktörer inom kommunens geografiska område.

3.2 Planering

Analysen av de samhällsstörningar som kan drabba kommunen ska ligga till grund för dimensioneringen och utformningen av krisledningsförmågan. I den kommunövergripande planen för hantering av samhällsstörningar ska kommunens ansvar och krisledningsorganisation beskrivas. Även förvaltningarna ska, med beaktande av sin risk- och sårbarhetsanalys och kommunens övergripande plan för hantering av samhällsstörningar, fastställa planer för hantering av samhällsstörningar för sin verksamhet.

I arbetet med risk- och sårbarhetsanalysen kan det framkomma risker/typhändelser som berör flera förvaltningar, kan få mycket stora konsekvenser eller där hanteringen av andra skäl är komplex. För sådana risker och typhändelser kan det finnas behov av att komplettera planerna för samhällsstörningar med underliggande instruktioner och checklistor.

För att kunna vidta och prioritera de åtgärder som lyfts upp i risk- och sårbarhetsanalysen kan kontinuitetsplaner tas fram i syfte att öka förmågan hos de samhällsviktiga verksamheter som alltid måste fungera.

3.3 Övning

Risk- och sårbarhetsanalyserna samt planerna för hantering av samhällsstörningar ska användas som planeringsunderlag för både kommunövergripande och förvaltningsspecifik övningsverksamhet. Övningarna är ett verktyg för att pröva och utvärdera krisledningsförmågan.

4. Övergripande inriktning

4.1 Risk- och sårbarhetsanalys

Kommuner ska, enligt 2 kap. 1 § LEH, analysera vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa i kommunen och hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten. Resultatet av arbetet ska värderas och sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys.

Uppgifter enligt överenskommelse om krisberedskap

- Kommunen ska bedriva ett arbete med risk- och sårbarhetsanalys som avser det geografiska områdesansvaret, kommunens organisation samt berörda kommunala bolag och kommunalförbund.
- Kommunen ska med utgångspunkt från risk- och sårbarhetsanalysens identifierade åtgärder använda underlaget i sin planering och genomförandet av åtgärder för att öka förmågan att kontinuerligt bedriva samhällsviktig verksamhet samt stärka förmågan att hantera extraordinära händelser.
- Kommunen ska efter en inträffad kris utvärdera kommunens hantering, både avseende på kommunens verksamhetsansvar och det geografiska områdesansvaret. Underlaget ska användas i arbetet med risk- och sårbarhetsanalys.

Älvkarleby kommuns inriktning

För att fullgöra uppgifterna enligt överenskommelsen ska kommunen fokusera på att under mandatperioden genomföra en risk- och sårbarhetsanalysprocess bestående av tre delar:

- identifiering av kritiska beroenden och risker inom samhällsviktig verksamhet,
- risk- och sårbarhetsanalyser på förvaltningsnivå, och
- en kommunövergripande sammanställning.

Arbetet under mandatperioden ska genomföras enligt nedanstående tidsplan.

År 1 – planering av arbetsprocess och metodutveckling.

År 2 – genomförande av risk- och sårbarhetsanalyser på förvaltningsnivå.

År 3 – genomförande av risk- och sårbarhetsanalyser på förvaltningsnivå.

År 4 – sammanställning av kommunövergripande risk- och sårbarhetsanalys.

Risk- och sårbarhetsanalys på förvaltningsnivå ska bestå av följande delar:

1. övergripande verksamhetsbeskrivning,
2. identifierad samhällsviktig verksamhet,
3. identifierade kritiska beroenden för den samhällsviktiga verksamheten,
4. identifierade och analyserade risker,
5. identifierade sårbarheter och brister i krisberedskap, och
6. behov av åtgärder med anledning av analysen.

I arbetet med risk- och sårbarhetsanalys ska kommunen sträva efter att samordna analysen med säkerhetsskyddsanalys enligt säkerhetsskyddslagen.

Kommunen ska följa de föreskrifter och allmänna råd som behörig myndighet utfärdat för kommunens risk- och sårbarhetsanalys. I de fall där det finns speciallagstiftning eller särskilda föreskrifter om riskanalys inom visst verksamhetsområde ska kommunen följa sådan men sträva efter att samordna analyserna.

Delar av resultatet av risk- och sårbarhetsanalysarbetet kan användas i omvärldsanalys och översiktsplanering.

4.2 Planering

Kommuner ska, enligt 2 kap. 1 § LEH, med beaktande av risk- och sårbarhetsanalysen, för varje ny mandatperiod fastställa en plan för hur de ska hantera extraordinära händelser.

Uppgifter enligt överenskommelse om krisberedskap

- Kommunen ska ta fram ett reglemente för krisledningsnämnden.⁴
- Kommunstyrelsen bör i instruktionen för kommundirektören ange vilka uppgifter som kommundirektören ska ha avseende krisberedskap.
- Kommunen ska ta fram en plan för hantering av extraordinära händelser. Planen ska innehålla:
 - hur kommunen ska organisera sig under extraordinära händelser,
 - hur kommunens organisation för krisledning ska bedriva samverkan och ledning i syfte att uppnå inriktning och samordning, och
 - vilka lokaler med nödvändig teknisk utrustning för samverkan och ledning som disponeras vid extraordinära händelser.
- Kommunen ska ta fram en utbildnings- och övningsplan.

Kommuner ska, enligt 4 § Förordning (2006:637) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (FEH), ha de planer som behövs för verksamheten under höjd beredskap.

Uppgifter enligt överenskommelse om civilt försvar

- Kommunen ska under perioden (till år 2025) fortsatt arbeta med att stärka den kommunala beredskapen med inriktning på uppgifter inom totalförsvaret. Planeringen ska avse den verksamhet som kommunen ska bedriva under höjd beredskap samt dess krisorganisation och krigsplaceringar.

Älvkarleby kommuns inriktning

Kommunen ska ta fram en kommunövergripande plan för hantering av samhällsstörningar som ska innehålla punkterna ifrån överenskommelsen för krisberedskap. Kommunen ska fortsatt arbeta med dess ansvar inom höjd beredskap. Kommunens plan för hantering av samhällsstörningar ska utvecklas gällande civilt försvar.

Förvaltningarna ska utifrån den kommunövergripande planen ta fram egna planer för hantering av samhällsstörningar som kan påverka verksamheten. Under mandatperioden ska även kommunens plan för kriskommunikation uppdateras.

⁴ Omhändertags i reglemente för *Krisledningsnämnden*.

4.3 Geografiskt områdesansvar

Kommuner ska, enligt 2 kap. 7 § LEH, inom sitt geografiska område i fråga om extraordinära händelser verka för att:

1. *olika aktörer i kommunen samverkar och uppnår samordning i planerings- och förberedelsearbetet,*
2. *de krishanteringsåtgärder som vidtas av olika aktörer under en sådan händelse samordnas, och*
3. *informationen till allmänheten under sådana förhållanden samordnas.*

Uppgifter enligt överenskommelse om krisberedskap

- Kommunen ska ge aktörer som bedriver samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område möjlighet att samverka i syfte att uppnå samordning av förberedelser inför extraordinära händelser.
- Kommunen ska under en extraordinär händelse kunna stå värd för en inriktnings- och samordningsfunktion (ISF) på lokal nivå, i syfte att verka för samordning av olika aktörers åtgärder.
- Kommunen ska ta initiativ till att en samlad lägesbild tas fram i samband med en extraordinär händelse.
- Kommunen ska verka för att information till allmänheten vid en extraordinär händelse samordnas.
- Kommunens förberedelser inför extraordinära händelser ska ske i samverkan med närliggande kommuner och relevanta aktörer utanför det egna geografiska området. En förutsättning för att samverkan ska ske är att de externa aktörerna vill och kan samverka med kommunen.
- Berörda kommuner ska säkerställa att Viktigt meddelande till allmänheten (VMA) ska sändas via anläggningar för utomhusvarning genom att ljudsändare underhålls.

Kommunstyrelsen ska, enligt 3 kap. 4 § LEH, under höjd beredskap verka för att den verksamhet som bedrivs i kommunen av olika aktörer samordnas och för att samverkan kommer till stånd mellan dem som bedriver verksamheten.

Uppgifter enligt överenskommelse om civilt försvar

Kommunen bör informera berörda lokala aktörer om arbetet med beredskapsförberedelser och möjligheter till samverkan på lokal nivå.

Älvkarleby kommuns inriktning

Kommunen ska under mandatperioden etablera samverkansformer med kommunala bolag och andra aktörer i syfte att uppnå samordning i planerings- och förberedelsearbetet. Samverkan ska behandla risker, sårbarheter och förberedelser för hantering av extraordinära händelser och höjd beredskap.

Kommunen ska stärka sin förmåga till samordning och inriktning med andra aktörer vid samhällsstörningar. Kommunen ska också verka för samordning av information till allmänheten. Samverkan ska beakta de nationella rekommendationerna. Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar, länets strategier för samverkan och kriskommunikation samt policy för tekniska stödsystem för regional samverkan.

4.4 Utbildning och övning

Kommuner ansvarar, enligt 2 kap. 8 § LEH, för att förtroendevalda och anställd personal får den utbildning och övning som behövs för att det ska kunna lösa sina uppgifter vid extraordinära händelser i fredstid.

Uppgifter enligt överenskommelse om krisberedskap

- Kommunen ska ha en regelbundet utbildad och övad krisorganisation. Även beredskapsfunktioner inom till exempel kommunalteknisk försörjning och krisstöd ska vara utbildade och övade.
- Kommunen ska genomföra och utvärdera minst två övningar under en mandatperiod. Kommunens krisledningsnämnd och tjänstemannaledning ska övas minst en gång per mandatperiod.

Kommunen ska, i den utsträckning tillfälle ges, delta i planering, genomförande och utvärdering av samverkansövningar på regional eller nationell nivå som avser fredstida kriser såsom höjd beredskap.

Kommuner ska, enligt 3 kap. 1 § LEH, vidta de förberedelser som behövs för verksamheten under höjd beredskap (beredskapsförberedelser).

Vid höjd beredskap ansvarar kommunstyrelsen, enligt 3 kap. 2 § LEH, för ledningen av den del av det civila försvaret som kommunen ska bedriva.

Uppgifter enligt överenskommelse om civilt försvar

- Nyckelpersoner⁵ i kommunens organisation ska under perioden genom utbildning ges kunskaper om höjd beredskap och totalförsvar.
- Kommunen bör utbilda och öva kommunstyrelsen i uppgiften att under höjd beredskap ansvara för kommunens ledning.
- Kommunen bör inom ramen för den statliga ersättningen medverka i utbildningar och övningar som anordnas av länsstyrelsen och delta i övning anordnad av annan statlig myndighet.

⁵ Med nyckelpersoner avses minst kommunstyrelsen och kommunledning. Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar (SKR 18/1807), sid 6.

Älvkarleby kommuns inriktning

Krisledningsorganisationen ska regelbundet utbildas och övas i syfte att underhålla och förbättra kunskapen och rutinerna för hanteringen av samhällsstörningar. Kommunen ska fastställa en övnings- och utbildningsplan för mandatperioden som närmare reglerar målgrupp och innehåll.

Kommunen ska genomföra både kommunövergripande samt förvaltningsspecifik övningsverksamhet samt delta i planering, genomförande och utvärdering av samverkansövningar på regional eller nationell nivå.

Kommunen ska utvärdera både skarpa händelser och övningsverksamhet.

4.5 Rapportering

Kommunen ska, enligt 2 kap. 9 § LEH och 2 § FEH, hålla länsstyrelsen informerad om vilka åtgärder som vidtagits enligt 2 kap. LEH och hur åtgärderna påverkat krisberedskapsläget. Kommunen ska vid en extraordinär händelse i fredstid ge länsstyrelsen lägesrapporter och information om händelseutvecklingen, tillståndet och den förväntade utvecklingen samt om vidtagna och planerade åtgärder.

Uppgifter enligt överenskommelse om krisberedskap

- Kommunen ska ha förmåga att ta emot och dela information med berörda krisberedskapsaktörer med stöd av den teknik och metodik som tillämpas nationellt och regionalt för samverkan och ledning vid samhällsstörningar (till exempel WIS och Rakel).
- Kommunen ska ha förmåga att ge länsstyrelsen en samlad rapport om läget i kommunen vid en extraordinär händelse.

Kommuner ska, enligt 3 kap. 5 § LEH och 6 § FEH, under höjd beredskap hålla länsstyrelsen informerad om beredskapsläget och de övriga förhållanden som har betydelse för det civila försvaret i kommunen.

Uppgifter enligt överenskommelse om civilt försvar

- Kommunen ska medverka vid införandet av ett tilldelat tekniskt system för informationsutbyte.
- Kommunen ska i samverkan med länsstyrelsen implementera rutiner för rapportering och för lägesbild.

Älvkarleby kommuns inriktning

Kommunen ska medverka vid införande och i implementering av tekniskt system och rutiner för informationsutbyte.

Inriktning- och samordningskontakt, central krisledning ska ha förmåga att nyttja WIS och Rakel.

4.6 Säkerhetsskydd

Säkerhetsskyddslagen gäller, enligt 1 kap. 1 § Säkerhetsskyddslag (2018:585), för den som till någon del bedriver verksamhet som är av betydelse för Sveriges säkerhet och avser skydd av säkerhetskänslig verksamhet mot spioneri, sabotage, terroristbrott och andra brott som kan hota verksamheten samt skydd i andra fall av säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter.

Uppgifter enligt överenskommelse om civilt försvar

- Kommunen ska ha en säkerhetsskyddschef.
- Kommunen ska ha rutiner och materiel (säkerhetsskåp m.m.) för att kunna hantera uppgifter som omfattas av sekretess och som rör Sveriges säkerhet utan att de röjs, ändras eller förstörs.
- Kommunen ska under perioden etablera en process för säkerhetsskyddsanalys samt analysera prioriterade delar av kommunens verksamhet.

Kommunens process för säkerhetsskyddsanalys ska samordnas med processen för risk- och sårbarhetsanalysen.

Kommunen ska ha genomfört säkerhetsskyddsanalyser för arbetet med krisberedskap och civilt försvar.

5. Uppdrag

5.1 Kommunstyrelsen

Nedanstående uppdrag förtydligar innebörden av ansvaret att leda och samordna arbetet med krisberedskap, civilt försvar och säkerhetsskydd, enligt reglemente för kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen ansvarar för att:

1. rapportera en risk- och sårbarhetsanalys enligt 2 kap. 1 § LEH till länsstyrelsen,
2. fastställa plan för hantering av samhällsstörningar enligt 2 kap 1 § LEH,
3. det finns riktlinjer för utbildnings- och övningsverksamheten som omhändertar de krav som är uppställda i överenskommelserna, och
4. anläggningarna för utomhusvarning underhålls och testas.
5. att de dokumenterade åtgärdsförslagen i risk- och sårbarhetsanalysen
6. (KS 2023/145) genomförs i samverkan med andra nämnder, bolag, förbund och privata aktörer.

5.2 Uppdrag till nämnder

Kommunstyrelsen, samhällsbyggnadsnämnden, omsorgsnämnden och utbildningsnämnden ansvarar för att:

1. Sammanställa en risk- och sårbarhetsanalys för förvaltningens verksamhet,
2. fastställa en plan för hantering av samhällsstörningar för förvaltningens verksamhet,
3. att dess förvaltning genomför minst en krisledningsövning/utbildning per år.
4. prioritera deltagande i kommunstyrelsens arbete med att genomföra de åtgärdsförslag som presenteras i risk-och sårbarhetsanalysen (KS 2023/145).